

Varasemad kodulookkonverentsid

- 1998 – I Märjamaa Päevade raames konverents „Märjamaa ajalooline taust ja tulevikuväljavaated“
- 1999 – II Märjamaa Päevade raames konverents „Tänane „Märjamaa ja lähiaastate arengusuunad“
- 2000 – „95 aastat 1905. aasta sündmustest Harju- ja Läänemaal“ (Velisel)
- 2004 – Rapla maakonna konverents „Kuuda seminar 150“ (gümnaasiumis)
- 2005 – „Velise Wabariik 100“ (Valgus)
- 2006 – I „Märjamaa raudtee 1931–1968“ (pastoraadis)
- 2006 – II „Kuuda leprosoorium 110“ (pastoraadis)
- 2007 – III „Märjamaa valla kirjanduselu“ (pastoraadis)
- 2008 – IV „95 aastat Märjamaa tuletõrjet“ (pastoraadis)
- 2009 – V „Märjamaa kihelkond“ (pastoraadis)
- 2010 – VI „Ettevõtlik Märjamaa“ (siit edasi rahvamajas)
- 2011 – VII „Aastapäevi Märjamaa piirkonna ajaloos“
- 2012 – VIII „Kohalik omavalitsus ja Märjamaa“
- 2013 – IX „Teedevõrk ja post läbi aja“
- 2014 – X „Maa-arhitektuurist“
- 2015 – XI „Kohalik Kaitseliit“
- 2016 – XII „110 ja 25 aastat pöördelistest sündmustest“
- 2017 – XIII „Tähtpäevi Märjamaa piirkonna aja- ja kultuuriloos“
- 2018 – XIV „Meie maa ja inimesed“
- 2019 – XV „Sajand Vabadussõjast ja maareformist“
- 2020 – XVI “Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Majanduselu”
- 2021 – XVII “Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Haridus”
- 2023 – XVIII “Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Kultuurielu”
- 2024 – XIX “Eesti NSV aegadest Märjamaa mail. Spordielu”

22. VEEBRUARIL 2025
MÄRJAMAA XX
KODULOOKONVERENTS
EESTI NSV AEGADEST MÄRJAMAA MAIL
ELUOLU JA TEENUSED

Juhatab Ottomar Linna

10.30-11.00	Kogunemine, tervituskohv
11.00-11.10	Konverentsi avamine – Vallavanem Triin Matsalu
11.10-12.00	Heiki Pärdi – Stalinaegne külaelu Eestis
12.00-12.20	Jüri Kapp – Teeninduskombinaadist Märjamaal
12.20-12.40	Maaja Orgusaar – Meenutusi Märjamaa Kohaliku Majanduse Kombinaadist
12.40-13.00	Koidu Rosin – Meie teenindajad
13.00-13.30	Kohvipaus ja seljasirutus
13.30-13.50	Elle Sirel – Meenutusi Märjamaa juuksuritest
13.50-14.10	Kaja Kivisaar – Raplamaa Mälukeskus aastal 2025
14.10-14.30	Martin Andreller – Tagasivaade Suurpõgenemisele 1944
14.30-14.50	Tõnu Mesila ja Jürgen Kusmin – Üle veerandsajandi Märjamaa kodulookonverentse
14.50-15.00	Tänuõnad ja konverentsi lõpetamine

Konverentsipäeval Märjamaa rahvamaja peeglisaalis teemakohane väljapanek Sillaotsa talumuuseumist ja erakogudest

Märjamaa valla raamatukogus lahtiolekuaegadel tarbekunsti teemalised väljapanekud ja kingsepatööriistade kogu

Teenindajate pidupäev (Ühistöö, 18.12.1980)

E. Saaron, teeninduskombinaadi „Rapla“ direktor

1950. aasta detsembris moodustati Rapla rajooni täitevkomitee otsusega Rapla Rajooni Tööstuskombinaat. Esimeseks direktoriks määrati Rein Põldmaa. Tegevus algas 1. jaanuaril 1951, mil moodustati neli tsehi. Algaastail oli töö korraldamine küllaltki keerukas. Töökojad asusid rajoonis laiali, ühiskondlik transport oli tagasihoidlik ja ka ettevõttel endal polnud sõidukeid. Asjatoimetused tuli ära ajada peamiselt jalgratastel liikudes, isiklik auto oli vähestel. Kuigi kombinaat oli iseloomult rohkem tööstusettevõtte, etendas ta elanike teenindamisel küllaltki suurt osa, Rapla alevis oli oma kaupluski. 1952. aasta 1. juunil liideti tööstuskombinaadiga Keava sae- ja jahuveski, 1956. aasta 3. juunil lisandusid veel artellid „Looming“ 9 töökoja ja 56 töötajaga ning Rapla puidutööstus 81 töötajaga.

Ministrite Nõukogu korraldusega 15. juulist 1957 moodustati tööstuskombinaadi asemele kohaliku majanduse kombinaat. Aastad 1957–1962 olid murrangulised. Ehitati ja anti eksploatatsiooni hulk tootmishooneid, mille baasil tegutsevad teeninduskombinaat „Rapla“ ja paljud Tallinna tootmisettevõtete tsehid tänaseni. Nendel aastatel ehitati Rapla alevisse praegune teenindushoone, mis sai hiljem ka kolmanda korruse. Samasuguse arengutee käis läbi Märjamaa tööstuskombinaat ja kohaliku majanduse kombinaat.

1962. aasta lõpul reorganiseeriti kohaliku majanduse kombinaat teeninduskombinaadiks „Rapla“, millega liideti Märjamaa kombinaat. Teeninduskombinaadis moodustati territoriaalsel põhimõttel kolm tsehi: Rapla, Märjamaa ja Kohila. Kokku oli kombinaadis 435 töötajat, keskus viidi Raplast üle Märjamaale ja direktoriks määrati Leo Vint, peainseneriks Eugen Jehe, pearaamatupidajaks Hilda Jalakas. Tsehi juhatajaks kinnitati Märjamaal Vello Lõhmus, Raplas Maimu Palangu ja Kohilas Oskar Krabi.

Põhjalikult on muutunud teeninduskombinaadi tegevus, samuti struktuur. Teenindusministeeriumi nomenklatuuris on 21 teenindusala, meil on rakendatud 20, nende arendamisel osutatakse ligi 370 liiki igasuguseid teenuseid. Teenustööde realiseerimise maht on 1963. aastaga võrreldes kasvanud 5,7 korda. 1963. aastal osutati rajooni ühe elaniku kohta teenuseid 6 rubla 68 kopika eest, käesoleva aasta lõpuks aga 25 rubla 20 kopika eest.

Oluliselt on muutunud maatöötajate teenindamine. Majandite aktiivsel toetusel on rajatud uued töökojad ja komplekstallimuspunktid. Endiste rändteenindustöökodade asemel on neid praegu 14. On rajatud 12 uut töökoda, nende arv on praegu rajoonis 63, vastuvõtuga komplekstallimuspunktide arv 49. On ehitatud uus paviljon Kohilasse ja Järvakanti, uus silmkoetöökoda Kohilasse, keemilise puhastuse töökoda ja saun Järvakanti, Märjamaale puidutöökoja juurdeehitus.

Kaadrinappusega on ka meil tulnud maadelda. 1963. aastaga võrreldes on praegu 9 inimest vähem. Teenuste mahu kasv on saavutatud tööviljakusega, uue tehnika juurutamise, töömeetodite ja tehnoloogia täiustamise, kaadri kvalifikatsiooni tõstmise jne. teel. Näiteks on meil keskeriharidusega töötajate arv kasvanud 31 ja keskkharidusega 206 võrra. Ühe teenindustöötaja keskmine palk on selle aja jooksul kasvanud 73,4% ja moodustab praegu 138,7 rbl.

Tänu spetsialiseerimisele ja koopereerimisele oleme saanud juurutada ka selliseid teenuseid, mida meil ei ole võimalik tootmisruumide piiratuse tõttu arendada. Uusi jalatseid teeb „Välk“, raadioid ja telereid parandab „Elektron“, kodumasinaid remondib Kodumasinate Remondi Tehas, pesu peseb tootmis-koondis „Kiir“, villa töötab lõngaks „Harju“ ja värvib „Järva“, keerukamaid keemilise puhastuse tellimusi täidab, raamatuid ja brošüüre köidab ning lõnga värvib „Säde“. Tihedad koopereerimissidemed on veel katseremonditehasega „Teras“ ja teeninduskombinaadiga „Ekspress“.

Täna sel pidupäeval meenutame suure tänutundega neid, kes panid elukondlikule teenindamisele rajoonis aluse. Nendeks olid kunagised direktorid Rein Pöldmaa, Kalju Uus ja Leo Vint, peainsenerid Eedu Pill ja Eugen Jehe, mitmetel juhtivatel kohtadel töötanud Kaljo Laanisto, Endel Pohla, Igor Selisaar, Silvia Tamberg, Oskar Krabi ja Vello Lõhmus ning paljud teised.

Teenindaja elukutse on raske, seetõttu pole palju neid, kes oma elukutsele oleks suutnud truuks jääda. Pidupäeval avaldame austust meister Ilse Raidile, fotograaf Aleksander Pristupale, juuksur Meta Normetile ja kuduja Ilse Kamsolile, kes on teeninduses pidevalt töötanud 30 aastat. Üle 25 aasta järjest on töötanud silmkoeviimistleja Leida Elhi, kujudjad Saima Roop, Elli Rebane, Meedi Lauk, Geeni Abel, mööblitöölised Karl Elhi, Osvalt Kloks, Paul Akermann, saeveskitöölise Marie Ruhno, meister Ilse Suviste, kleidiõmblejad Salme Pärnamägi ja Helga Raudauk, pearaamatupidaja Meeri Kärme, raamatupidajad Ada Ruhno ja Loore Priimats, juurdelõikaja Mare Heliste ja Pauline Uuemäe. 25 aastat on teeninduse muresid murdnud direktori asetäitja Endel Hiitamm. Kombinaadis töötamise 20-aastast juubelit peavad juuksur Urve Pärt, silmkoeesemete viimistleja Ellen Meringo ja kampsunite kuduja Maimu Püü.

Käesolev, kümnes viisaastak hakkab finišisse jõudma. Need viis aastat olid meile üsnagi keerukad ja katsumuste rohked. Kuid juba nüüd võib öelda, et oma ülesannetega tuleme toime. Uued ruumid sai Raplas KEK-is raadiote ja telerite töökoda, „Estoplasti“ tsehhis kosmeetikakabinet. Uued vastuvõtupunktid ja juuksuritöökojad avati Vigala kolhoosis, kutsekeskkoolis, Lungu sovhoosis Kärus, Sooniste sovhoosis Laukna. Mõõduv viisaastak on tähelepanuväärne ka selle poolest, et esmakordselt tunnistati kombinaat partei rajoonikomitee ja rajooni täitevkomitee rändlipu vääriliseks 1979. a III kvartali töötulemuste eest. Tänavu II kvartali töötulemuste järgi tuldi teenindussüsteemi laia profiiliga kombinaatide, sotsialistlikus võistluses teisele kohale. Häid tulemusi saavutas tsehh nr. 3 Imbi Roomanni juhtimisel, tsehhi nr. 1 kollektiiv Ella Sillamaa juhtimisel. Suure töö tootmisbaaside rajamisel on ära teinud tsehh nr. 2 kollektiiv tsehhijuhataja Elle Pindami ja vanemmeister Osvald Vjatkini juhtimisel. Parimaid töötulemusi viisaastaku ülesannete täitmisel saavutasid kleidiõmblejad Hilja Kellam ja Laine Bristol, rätsep Helle Jõgisalu ja rätsep-juurdelõikaja Ira Veiksaar, kujudjad Ljudmilla Taasväli, Marta Jõeäär, Aino Kuusk, Aino Tarvis, Maimu Püü, Ilse Kamsol ja Saima Roop, keevitaja-lukksepp Paul Lips, fotograafid Aleksander Pristupa, Valdur Jõgi ja Arvo Kuldkepp, komplekstallimuspunkti vastuvõtja Aino Palm, meistrid Ilse Suviste, Helju Mäekivi, Leida Plisnik ja Helju Müil, juuksur Maimu Münt, vanemökonomist Meery Toome ja paljud teised.